לספק דרוסה ההיא ספק דרוסה דאתאי לקמיה דרבה הוה קא בדיק ליה רבה לוושט מאבראי אמר ליה אביי והא מר הוא דאמר וושט אין לו בדיקה אלא מבפנים אפכיה רבה ובדקיה ואישתכח עליה תרי קורטי דמא וטרפה [א]ורבה נמי לחדודי לאביי הוא דבעי אמר עולא ישב לו קוץ בוושט אין חוששין שמא [ב]הבריא (דרס חתיכות בסכין טמאה סימן) ולעולא מ"ש מספק דרוסה קסבר עולא [ג]אין חוששין לספק דרוסה ומאי שנא משתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן התם איתחזק איסורא (א) ומאי שנא [ד]מהשוחט בסכין ונמצא' פגומה התם איתייליד לה ריעותא בסכין ומאי שנא מספק טומאה ברשות היחיד דספקו טמא וליטעמיך נידמייה לספק טומאה ברשות הרבים דספקו טהור אלא התם הלכתא גמירי לה מסוטה יתיב ההוא מרבנן קמיה דרב כהנא ויתיב וקאמר [א]נמצאת אתמר אבל ישב חיישינן אמר להו רב כהנא לא תציתו ליה ישב איתמר אבל נמצאת לא איצטריך ליה לעולא דכולהו [ה]חיוי ברייתא קוצי אכלן איתמר תורבץ הוושט רב אמר [ב]במשהו ושמואל אמר ברובו רב אמר במשהו מקום שחיטה הוא ושמואל אמר ברובו לאו מקום שחיטה הוא הי ניהו תורבץ הוושט אמר מרי בר מר עוקבא אמר שמואל כל שחותכו ומרחיב זה הוא תורבץ הוושט חותכו ועומד במקומו זהו וושט עצמו אמר להו רב פפי מר לא אמר הכי ומנו רב ביבי בר אביי אלא [ג]כל שחותכו ועומד במקומו זה תורבץ הוושט אלא איזהו וושט עצמו כל שחותכו וכויץ [א] [ו]יונה אמר זירא מבלעתא וכמה אמר רב אויא פחות משערתא ועדיף מחיטתא ההוא תורא דהוה לבני רב עוקבא דאתחיל ביה שחיטה בתורבץ הוושט וגמר בוושט אמר רבא רמינא עליה חומרי דרב וחומרי דשמואל וטריפנא ליה חומרי דרב דאמר רב במשהו והאמר רב מקום שחיטה הוא כשמואל דאמר לאו מקום שחיטה הוא אי שמואל האמר ברובו כרב דאמר במשהו איגלגל מילתא מטאי לקמיה דר' אבא אמר להו תורא בין לרב בין לשמואל שרי זילו אמרו ליה לבריה דרב יוסף בר חמא דלשלים דמי תורא למריה אמר מר בריה דרבינא מותבינא תיובתא כלפי סנאיה דרבא [ז]לעולם הלכתא כדברי ב"ה והרוצה לעשות כדברי בית שמאי עושה כדברי בית הלל עושה מקולי בית שמאי ומקולי ב"ה רשע מחומרי

לספק דרוסה. כגון הנך דאיכא למיחש להו כדלקמן (נג:) איהו קשתיק ואינהו קא מקרקרן ואמרינן לקמן (דף נג:) דרוסה שאמרו צריכה בדיקה ואינה אסורה עד שיאדים [ב] כנגד החלל ובסימנים עד שיאדימו הסימנים עצמן ולא שניקב אלא שהאדם מאדים הסימן ומחלחל ויורד לחללו ובוושט אינו ניכר האדמימות אלא מבפנים שהעור לבן: **ההיא ספק דרוסה וכו'.** אם עוף היה בודק הקנה תחלה כדאמרינן בפרק שני (לעיל כח.) ושחט הקנה והכשירו ואח"כ בדק הוושט ואם בהמה היא נמי אית בה תקנתא דבשלמא גבי נקב איכא למימר דילמא במקום נקב שחט אבל גבי דרוסה כיון דמקומו מאדים אפילו שחט בו יש היכר במשהו [ג]: **קורטי דמא.** שאילאל האדם ונכנס: **לחדודי לאביי.** כדי שישאל: **ישב לו קוץ.** כגון שאכל קוץ ונתחב לתוך הוושט ואינו נראה נקובתו מבחוץ וקורט דם אין בה בפנים: **אין חוששין.** שמא נקב היה והבריא והוה קרום שעלה מחמת מכה בוושט ואינו קרום. ואני שמעתי והבריא לשון ניקב כמו וברא אותם בחרבותם (יחזקאל כג): **מאי שנא מספק דרוסה.** דמשום דעל אריא בינייהו אמרינן שמא דרס ומצרכינן ליה בדיקה והכא לא אפשר למיבדקה דנקב משהו בעור חיצון של וושט לא מינכר: **קסבר אין חוששין לספק דרוסה.** דפלוגתא דרב ושמואל היא בפרקין (דף נג.): **משתי חתיכות.** שאם אכל [ד]אחת מהן ואינו יודע איזו היא דמביא אשם תלוי על הספק: **הכא לא איתחזק איסורא.** [ה]שישיבת קוץ בלא נקיבה אין כלום: **השוחט בסכין.** בדוקה דלא איתחזק איסורא קודם שחיטה: **איתיליד ריעותא.** ואי לא איתחזק כרישא הא איתיליד לבסוף. אתחזק שייך למימר במידי דמעיקרא איתייליד שייך למימר במידי דלבסוף: ה"ג **אלא התם הילכתא גמירי לה מסוטה.** בין לענין טומאה ובין לענין טהרה ואין טעם בדבר ולא גמרינן מינה דהכי גמירי לה מסוטה במסכת סוטה (דף כח:) ובפ"ק דנדה (דף ג.) דמה סוטה סתירתה ברשות היחיד ואסורה מספק אף ספק טומאה ברה"י ספקו טמא: **נמצאת איתמר.** בלא תחיבה: **חיישינן.** שמא ב' העורות ניקבו והבריא החיצון: **ברייתא.** הרועות באפר וביערים: **תורבץ הוושט.** מקום דבוקו בלחי: **במשהו.** אם ניקב שם: **מקום השחיטה הוא.** ואם שחט שם כשרה הלכך דינו כוושט וכי גמירי הגרמה בקנה הוא דגמירי אבל בוושט לא שייכא הגרמה: **ומרחיב.** נפתח פי הנקב כמין פי אמתחת. והאי מרחיב לא אחתך קאי אלא אעיגול פי חלל הוושט: **חותכו ועומד במקומו.** שהוושט רך הוא וכשחותכין אותו אינו מרחיב [ו]אבל לצד הראש הוא מתקשה[ז] דדיי"ש בלע"ז): **וכוין.** רטיי"ט וכפל פי הנקב בצד חללו ונעשה עוגל פי החלל: **מר לא אמר הכי.** רבי אינו אומר כן: **מבלעתא.** מקום בית הבליעה קרוי תורבץ סמוך לראש הנקב מאד: **פחות משערתא.** מאורך שעורה: **דאתחיל ביה שחיטה.** משהו: **דאמר במשהו.** והאי לאו מקום שחיטה הוא: **כשמואל.** והוי [ג]נקב: **בין לרב ובין לשמואל מישרא שרי.** לרב מקום שחיטה הוא ושחיטה מעלייתא היא ולשמואל דאמר נקב הוא דאמר[ז] נקובתו ברובו: רבא בריה דרב בר יוסף [ח]בר חייא הוא והוא רבא דכולי גמרא בר פלוגתיה דאביי: **דמי תורא למריה.** שכבר האכילו לכלבים דאילו הוה קמן הוה הדר ביה ומישתרי באכילה דקיי"ל (בסנהדרין דף ו.) טעה בדבר משנה חוזר[ט] והא דבר משנה מפורשת היא דלא עבדינן כתרי חומרי: **כלפי סנאיה דרבא.** לישנא מעליא משום דבעי לאותובי והכסיל בחושך הולך (קהלת ב): מחומרי

ההיא ספק דרוסה. פירש בקונטרס דבבהמה נמי איכא תקנתא דבשלמא גבי נקב איכא למימר דלמא במקום נקב שחט אבל גבי דרוסה כיון דמקומה מאדים אפי' שחט בה יש היכר במשהו ולפי מה שפירשתי בפ"ב (לעיל דף כח.) גבי כר אווזא דקאמר נשחטיה לוושט דלמא במקום נקב שחיט דבספק דרוסה איירי לא יתכן לומר כן: **ישב** לו קוץ בוושט. פירש בקונטרס וקורט דם אין בו מבפנים ונראה דאין לחוש אפילו יש מבפנים אם אין מבחוץ כיון דלא חיישינן שמא הבריא: **קסבר** עולא אין חוששין לספק דרוסה. לקמן (דף נג:) פסקינן דחיישינן לספק דרוסה ואם כן ישב לו קוץ בוושט חוששין נמי שמא הבריא ואם תאמר ואמאי נימא נשחטה הותרה כדאמרינן בפ"ק (לעיל ט.) גבי בא זאב ונטל את בני מעיים והחזירן כשהן נקובים וכי תימא שאני הכא שנולדה ספיקא מחיים הא אמר בפ' ד' אחין (יבמות דף ל: ושם) ואילו גבי גירושין ספק קרוב לה ספק קרוב לו לא קתני פירוש ומותרת לבית ערוה לשוק בלא חליצה ומפרש טעמא משום דאשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ואל תאסרנה מספק אלמא השתא דמת בעלה מוקמינן לה בחזקת מה שהיתה [ט] בחיי בעלה קודם שזרק גט לערוה והכא נמי כי נשחטה נעמידנה בחזקת מה שהיתה קודם שנולד בה ספק דרוסה והעמידנה בחזקת שאינה דרוסה וי"ל דשאני הכא דדרוסה שכיחא והא דאמרינן לקמן (דף נג.) גבי ארי שנכנס לבין השוורים ונמצא צפורן על גבו של אחד מהם כיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי אוקי תורא אחזקיה רב לטעמיה דאמר אין חוששין לספק דרוסה אבל למ"ד חוששין לא מוקמינן ליה אחזקיה התם נמי דמי לתלות יותר בדרוסת ארי כמו בספק דרוסה בעלמא: **שאני** התם דאיתחזק איסורא. ובחתיכה אחת ספק של חלב ספק של שומן ואע"ג דלא איתחזק איסורא לא איתחזק נמי היתרא אבל הכא מעיקרא היתה בחזקת כשרה: **בשמואל** דאמר לאו מקום שחיטה הוא. ואפי' למאן דמכשיר בפ"ק (לעיל יט.) הגרים שליש ושחט שני שליש שאני גרגרת דלא מיטרפא במשהו עד דאיכא רובא: **אי** כשמואל הא אמר ברובו. אע"ג דשמואל פוסל בפ"ק (לעיל כ.) הגרים שליש ושחט שני שליש גבי כל הכשר בשחיטה כנגדו בעורף כשר למליקה הכא בעי למימר דרבא לא פסיל מהאי טעמא אלא משום חומרי דרב וחומרי דשמואל: **זיל** שלים דמי תורא למריה. ואע"ג דטעה בדבר משנה [י] הוא [מ]לא עבדינן כתרי חומרי דסתרי אהדדי בידים האכילו לכלבים: ורבי

עין משפט נר מצוה

לג א מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל' כא סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לג סעי' ט:

לד ב מיי' שם פ"ו הל"ב טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף ג:

לה ג מיי' שם פ"א הל"ב סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כ סעי' ב:

לו ד ע"ש בהג"ה:

◆

שיטה מקובצת

א] כל שחותכו וכויץ ר' יונה א"ר זירא מבלעתא: **ב]** ואינה אסורה עד שיאדים בשר כנגד החלל: **ג]** אבל גבי דרוסה כיון דמקומו מאדים אפי' שחט בו יש היכר במשהו. והכי נמי הוה מצי למימר נפקא מינה לדרוסה דהא דרוסה ודאית נמי בדקינן לה בהאדמה כדלקמן אלא אשמועי' דחוששין לספק דרוסה. כך נמצא בס"י וכן כתב הרשב"א ז"ל בשם רש"י ז"ל: **ד]** משתי חתיכות שאם אכל כזית מאחת מהן ואינו יודע מאיזו היא: **ה]** הכא לא אתחזק איסורא קודם שחיטה שישיבת קוץ: **ו]** אינו מרחיב אלא לצד הראש הוא: **ז]** כשמואל והוי כנקב: **ח]** דקי"ל טעה בדבר משנה חוזר ומשתרי בשר באכילה והא דבר משנה מפורשת היא: **ט]** מוקמי' לה בחזקת מה שהיתה קודם שזרק גט לערוה והכא נמי: **י]** ואע"ג דטעה בדבר משנה חוזר הוא דהא לא:

◆

רבינו גרשום

לספק דרוסה כלומר דריסה כמין טיפה של דם והוושט אדום ולא מינכרא דם של דריסה: ולא היא רבה לחדודי לאביי כו' כלומר רבה לא בדקיה מבחוץ אלא בשביל אביי אם יאמר לו שום דבר: ישב לה קוץ בושט. כלומר נעץ לה קוץ בושט כשרה אין חוששין שמא הבריא כלומר שמא נקב לשון ובריא אותם בחרבותם: אלמא קסבר עולא אין חוששין לספק דרוסה. שהכא מיקל בספק דרוסה: אלא התם הילכתא גמירי לה מסוטה מה סוטה רשות היחיד וכו': וקאמר נמצא איתמר כלומר לא איתמר ישב לה קוץ בושט אלא נמצאת בושט ולא נעץ בו: כל שחותכו ומרחיב זהו תורבץ הושט כו' קרוב לבית הבליעה: והא שמואל ברובו [קאמר]. כלומר וזה לא היה ברובו דלא הוה בתורבץ הושט אלא התחלה דשחיטה וזהו משהו. תורא בין לרב בין לשמואל מישרא שרי. כלומר לרב שרי אע"ג דאמר רב תורבץ הושט שניקב במשהו לדבריו מי ששוחט בתורבץ הושט לאו חשוב נקב דהוא מקום שחיטה קאמר ולשמואל דאמר לאו מקום שחיטה הוא סבר דאין הבהמה פסולה עד שניקב ברובו והא לאו ברובו הוא דלא הויא בתורבץ הושט אלא אתחלתא דשחיטה. זילו ואמרו לבריה דרב יוסף בר חמא כו' זהו רבא:

מסורת הש"ס

א) [ברכות לג: וש"נ], ב) [פי' יצא לחוץ כדמתרגם חוץ כלא ערוך ערך בר ד'], ג) [לקמן נג.], ד) [לעיל י.], ה) [לקמן מז. ע"ש בפרש"י ועוד לקמן נח:], ו) לפי פירש"י משמע שם חסם אבל עיין בב"י סי' כ שהביא פוסקים שקאי על יונה ממש ועי' רש"ל, ז) עירובין ו: ר"ה יד: [תוספתא סוכה פ"ב ה"ד ותוספתא עדיות פ"ב ה"ג ותוספתא יבמות סופ"א], ח) [עיין רש"ש], ט) [נ"ל אמר ד"ה מר], י) [נ"ל האמר], כ) [נ"ל בר חמא ועיין לקמן עז. ובעירובין נד. ובנדרים נה. ובמגלה כי רבא בנו של רב יוסף בר חמא הוה ודע דרב יוסף סתם הנזכר בכל הש"ס היינו רב יוסף בר חייא עי' לעיל יח:], ל) [ד"ה אמה], מ) [נ"ל דלא],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' התם איתחזק איסורא הכא לא אתחזק איסורא ומאי שנא:

◆

לעזי רש"י

דדיי"ש [רויידי"ש].
קשה, נוקשה.
רטיי"ט [ריטריי"ט].
מתכווץ, מכווץ.

◆

מוסף רש"י

לחדודי לאביי. שישיב לו מה שישיב (ברכות לג.). אין חוששין שמא הבריא. שמא ניקב הוושט, הואיל ואין הנקב נראה (הפרדס ע"מ קלט). מהשוחט בסכין ונמצאת פגומה. ויודע הוא שכששחט בדק קודם שחיטה והיתה יפה, אבל לא בדק אחר שחיטה מיד (לעיל י.). חיוי ברייתא. רועות באפר, ואמרי לה ברייתא (לקמן מז:). מקולי ב"ש ומקולי ב"ה רשע. בעירובין (ז.) מפרש לה במחלוקת אחת שיש מקום שנוטין בה דברי ב"ש להקל, ויש מקום שנוטין בה דברי ב"ה להקל, כגון כמה חברין בגדרה שלא תעמת אבל ב"ש אומרים ב' תולים וב"ה ממחירין בה ומקילין לענין טומאה לומר שכיון שהקפה הואיל אחת אינה מטמאה, והאוחז כו' קולי ב"ש וקולי ב"ה רשע, שהרי דבריו סותרין זה את זה כדי להקל, והאוחז בחומרי שניהם כסיל ההולך בחשך הוא, שאינו יודע להבחין על מי לסמוך, אבל בב' מחלוקות שקולין אלו כזו ואלו כזו, אין כאן לא משום רשע ולא משום כסילות, דס"ל בזה כב"ש ובזה כב"ה (ר"ה יד.).